

הגדת המנהגים
בשילוב כל מנהגי עדות ישראל

הוצאת קורן ירושלים

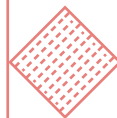
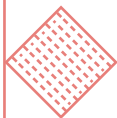

הגדת קורן לפסח

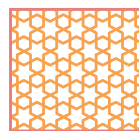
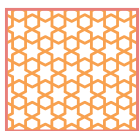

הגדת המנהגים

בשילוב כל מנהגי עדות ישראל

הוצאת קורן ירושלים

הגדת קורן לפסח
הגדת המנהגים בשילוב כל מנהגי עדות ישראל

*The Koren
Minhagim Haggada*

© כל הזכויות על ההגדה של פסח
שמורות להוצאת קורן ירושלים בע"מ
ת"ד 4044 ירושלים 9104001
טל' 02-6330530 פקס' 02-6330534
POB 8531, New Milford, CT 06776-8531

koren@korenpub.com

עיצוב גרפי: נופר דסקל

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לאחסן במאגר מידע,
לשדר או לקלוט בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי,
מכני, או אחר כל חלק שהוא מן החומר שבספר זה.
שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה
אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמוציא

מסת"ב 7-30-7760-965-978 ISBN
נדפס בישראל 2019 Printed in Israel

נשיא המדינה

ירושלים, י' באדר א' תשע"ט
15 בפברואר 2019

לעורכי והוגי הגדת המנהגים ולכל בית ישראל

כאשר סבי זקני, ר' יושע ריבלין, בנה את בית הכנסת הראשון מחוץ לחומות, התעוררה השאלה באיזה נוסח יתפללו, ספרד, אשכנז, או עדות מזרח. בימים ההם, המאבקים על הנוסח, פירקו משפחות וקרעו קהילות. אפילו השלטונות הטורקים והבריטיים, היו מעורבים לעתים, מתוך ניסיון להכריע בין סכסוכי נוסח. סבי זקני, יחד עם חבריו, הכריעו שבבית הכנסת הראשון מחוץ לחומות, יתפללו בנוסח תפילה מאוחד. נימוקו היה: "נוסח תפילה מאוחד" שווה בגימטריא ל"בנין ירושלים".

ההגדה המוצעת לפנינו ממשיכה ותורמת לבנין ירושלים בחיבורם של המסורות, המנהגים והנוסחים השונים יחדיו. כך יכולים לשבת לשולחן הסדר כל שבטי ישראל, וכך אנו שותפים לא רק לתקווה ולתפילה לירושלים הבנויה אלא גם לבנייתה בפועל כירושלים של מטה וירושלים של מעלה.

בברכת חג כשר ושמח,

~~דאָנאַן (דובי) ריבלין~~
דאָנאַן ריבלין

הקדמה

לפני 3331 שנים שיבש אלוהים את מערכות הטבע כדי לשחרר את עם ישראל להיות עם חופשי, עם החופשי לספר לעצמו, לילדיו ולעולם כולו שיש אלוהים שברא את מערכות הטבע האלה. יש סיבה אחת עיקרית שמשפטים אלה נשמעים מובנים מאליהם היום והיא שאנחנו, עם ישראל, אותו עם ישראל שקיבל את זהותו הלאומית לפני 3331 שנים, מתכנסים בכל שנה לספר זאת. כל עוד נמשיך להתכנס, הדברים יהיו לנו כה ברורים עד שאולי נרגיש שמיותר להתכנס לשם כך. אולם אם נפסיק להתכנס – ספק אם יהיה מי שיצליח להעלות על דעתו שמציאות פלאית כזו אפשרית בכלל. כל ישראלי בכל דור ודור מדגיש לעצמו, לילדיו, ולנוכחים אצלו בשולחן ליל הסדר, שעם ישראל שהתחיל את דרכו בצאתו ממצרים, זהו אותו עם ישראל שחי וקיים, שמסב יחד מסביב למצות ולמזון, ושכולנו חלקים המרכיבים אותו. היציאה ממצרים, הצעד הראשון של עם ישראל כעם, היא הפרק הראשון בסיפור הלאומי שלנו, ואחרי פרקים רבים שמתועדים בתנ"ך ובספרי קורות ישראל, אנחנו כיום, במעשינו בכל יום ויום ובהסבתנו סביב שולחן הסדר, מהווים את הפרק הבא בסיפור הזה. במקרא יש פרקים המופיעים זה אחר זה ברצף, כתיאור כרונולוגי של האירועים. אך יש גם פרקים המתארים אירועים שקרו באותו הזמן, במקומות שונים. כך גם בקורות ישראל שלאחר תום עידן התנ"ך – הפרקים של הסיפור הלאומי שלנו התרחשו במקביל באלפי ערים וכפרים, בספינות וברכבות, ותחת רוב השליטים שמלכו ביוון-אסיה באלפיים השנים האחרונות. מתוך קטסטרופה היסטורית, כדברי הסופר ש"י עגנון, גלה ישראל מארצו והתפור לכל קצוות תבל, ובחיק מחשבתו הידיעה כי יש אלהים שברא את מערכות הטבע, שגאל אותנו בעבר ויגאל אותנו גם בעתיד. וכל קהילה וקהילה וכל יהודי בודד, כשידיעה זו מלווה אותם כל העת, פגשו בתרבות המקומית, הכירו את ערכיה והתמודדו עם האיומים הפיזיים והרוחניים שעלו ממנה. לעתים אימצו מדרכי המקום, ולעתים עמדו והתנגדו מפני חלחול רוח נכר קלוקלת אל מקדש ביתם. ואולי החשוב ביותר, בגלל הרצון השורשי שלהם להמשיך לספר לצאצאיהם ולעולם כולו את סיפור גאולת ישראל, הם גם השתמשו בשפה התרבותית המקומית לבטא את הסיפור הזה, כפי שלא יכול היה להתאפשר קודם הגלות. כל ההנהגות האלה, הבחירות הקטנות של כל יהודי בכל מקום, הן הן תרכיב המנהגים האדיר שנוצר לאומה שלנו. דומה הדבר לנווד שבאמתחתו זרעי גפן מצוינים ומשובחים שנאספו מאותו הכרם הראשון שנטע נח בצאתו מן התיבה. הוא התהלך בעולם ולאורך ההיסטוריה, ובכל אתר ואתר שישבת שם טמן זרע אחד. בני המקום טיפחו את הגפנים בשיטות המיוחדות למקום, המותאמות לתנאי המקום ולמידת המרץ של בני המקום. אחרי עידן של צמיחה והבשלה, דרכו בני המקום את הענבים והכיניו יין, והפקידו אותו בבקבוקים רבים. עבר אותו הנווד שנית ואסף לו עשרות אלפי בקבוקים. היין הופק מאותם הזרעים, זרעים בהם כמוסות אותן ההוראות הנלחשות לנבט כיצד להשתרע ולשלוח שריגים, ואילו פירות להוציא – אולם הזרעים ינקו ממשאבים אחרים לחלוטין ועברו טיפוח שונה בתכלית. לצד כוס יין העשוי מהכרם המקורי של נוח, מוג לו הנווד כוסות קטנות מכל יין ויין, וטעם. כל היינות היו צאצאים של היין הראשון, אך הם העלו חיוך על שפתיו האדומות – אילו צאצאים עם קריצה. בכל יין היה שדרוג ייחודי, או הברקה חדשה, יין בעל מבטא ייחודי, יין בעל לבוש מיוחד.

כך ביטא כל יהודי את יהדותו באופן אחר וסיפר את הסיפור הלאומי בשפת המקום. כעת, שעדה שזכינו להתכנס מכל הגלויות בארץ האבות, לא זו בלבד שאנו חוזרים לשורשים – אנו מאפשרים לשורשים להתפעל מההישגים ומהחידושים של הענפים הרבים, שלא העלו על דעתם שניתן להצמיח כך את עץ ישראל. יש לנו הזכות להסב ליל הסדר עם נציגים מעדות ישראל השונות, משפחה ומשפחה בקיבוץ הגלויות הפרטי שלה. אנו יכולים לטעום את הטעמים השונים בארבע כוסות יין, או לשמוע את הסיפורים השונים שנרקמו במקומות אחרים ובזמנים שונים. אולי בן עדה מסוימת יחוש שטעמה של עדה אחרת ערב לחיכו, אולי בת קהילה אחת תתפעל ותתרגש לשמוע את סיפור הגאולה באותו האופן שמספרים דווקא בקהילה רחוקה מאוד משלה. יש לנו האפשרות ליהנות מהגיוון האדיר שיש במנהגי ישראל לא רק על פי חלוקה גיאוגרפית או נסיבתית, אלא גם על פי נטייה נפשית אישית.

ביצירת הגדה זו עמלנו במשך שנתיים במלאכת הנדידה והאיסוף בין כל קהילות ישראל במטרה לכנס את כל המנהגים ולהגיש אותם למסובים בליל פסח. אנו תפילה שהיכרות עם הגיוון המפואר של מנהגי עדות ישראל תוביל לקירוב של הלבבות, ותסייע לקורא בהגדה להרגיש כאילו הוא מסב לשולחן עם "כָּל קְהֵל עַדְת יִשְׂרָאֵל" (שמות יב בתיאור קרבן פסח).

ינון חן ליקט את כל מנהגי ישראל בליל הסדר לצורך ההגדה. כדרשת חכמים בהגדה (עמ' 34). אנו משתמשים בביטוי 'כל מנהגי ישראל' להביא בחשבון את המנהגים שנלמד עליהם בעתיד, בזכות קוראי ההגדה שיכתבו לנו על מנהגים שחיסרנו. נודה מאוד למי שיכתוב לנו בנושא זה, ובכך נוכה לנצור בהגדה זו דרכי ביטוי נוספות של סיפור הגאולה. את המנהגים מלווים דברי הרחבה. אפרת גרוס עברה על כל ההגדה ושיפרה את סגנון הדברים בטוב טעמה. נופר דסקל עיצבה ביד אמן את ההגדה כולה. רינה בן גל ואליהו משגב ליוו את העיצוב בכל השלבים, ואבישי מגנצא אמן על ההפקה.

תודתנו לכל אלה שאישרו לנו להשתמש בתצלומים שברשותם: המרכז לתיעוד חזותי ע"ש אוסטר, מוזיאון העם היהודי בבית התפוצות; ארכיון התמונות ע"ש שושנה ואשר הלוי, יד יצחק בן צבי; הארכיון הציוני המרכזי; מוזיאון ישראל, ירושלים; ארכיון יד ושם; הרב מנחם ולדמן; אוסף התצלומים הלאומי, Jewish Historical Society of Southern Alberta

אין זה פלא, אם כן, שחג הפסח הוא המועד הנחגג ביותר בעם ישראל. מעבר לרצון הכן של כל ישראל ליהיות שייך במוצהר לעם ישראל, ולהכניס את ילדיו תחת כנפי האומה, יש כאן חשיבות בעבור הסיפור עצמו, שמתרחב ומשתכלל עם כל פה שמספר את הסיפור, עם המבטא של המספר, בהתאם לאופי שלו, ומתוך העולם הפנימי שלו.

שְׂאֵי סָבִיב עֵינֶיךָ וְרֵאֵי כָּל־מַקְבָּצֵי בָּאוּ לָךְ, בְּנִיךָ מִרְחוֹק יָבֹאוּ וּבְנֵיךָ עַל צֵד תִּאֲמָנָה. (ישעיהו ס, ד)

מִי אֵלֶּה כָּעֵב תַּעֲוֹפִינָה וְכִיּוֹנִים אֶל אֲרֻבְתֵיהֶם. (שם פסוק ד)

וְעִמְךָ כָּל־צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶר מִטְעֵי מַעֲשֵׂה יָדֵי לְהַתְפָּאֵר. (שם פסוק כא)

יהושע מילר, עורך ראשי
הוצאת קורן ירושלים

הגדה של פסח

11	ביעור חמץ
11	עירוב תבשילין
14	סימני הסדר
16	קדש
20	ורחץ
20	כרפס
20	יחץ
27	מגיד
72	רחצה
72	מוציא מצה
74	מדור
74	כורך
76	שלחן עורך
78	צפון
80	ברך
90	הלל
104	נרצה
121	שיר השירים

אפיית מצות בגונדר, אתיופיה 2005

ביעור חמץ

אור לארבעה-עשר בניסן (ואם חל בשבת - אור לשלושה-עשר) בודקין את החמץ לאור הנר.
לפני הבדיקה מברכים:

הַנְּנִי מוֹכֵן וּמוֹמֵן לְקִיָּם מִצּוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁל בְּדִיקַת חֻמֶּץ
לְשֵׁם יְחִיד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְיִנְתָּה עַל יְדֵי הַהוּא טְמִיר וְנִעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.
וַיְהִי נֶעֱם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

תהלים צ

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל בְּעוֹר חֻמֶּץ.

כָּל חֻמִּירָא וְחֻמִּיעָא דְאַכָּא בְּרִשׁוּתֵי
דְלָא חֻמְתָּהּ וְדְלָא בְּעֵרְתָּהּ
לְבָטִיל וְלַהּוֹי הַפְּקוּר בְּעַפְרָא דְאַרְעָא.

אחר הבדיקה
אומר:

ערב פסח שחרית, בשעה החמישית של היום, שורפים את החמץ.
לפני שריפת החמץ אומר:

הַנְּנִי מוֹכֵן וּמוֹמֵן לְקִיָּם מִצּוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁל שְׂרִפַת חֻמֶּץ
לְשֵׁם יְחִיד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְיִנְתָּה עַל יְדֵי הַהוּא טְמִיר וְנִעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.
וַיְהִי נֶעֱם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

תהלים צ

כָּל חֻמִּירָא וְחֻמִּיעָא דְאַכָּא בְּרִשׁוּתֵי
דְחֻמְתָּהּ וְדְלָא חֻמְתָּהּ, דְּבְּעֵרְתָּהּ וְדְלָא בְּעֵרְתָּהּ
לְבָטִיל וְלַהּוֹי הַפְּקוּר בְּעַפְרָא דְאַרְעָא.

אחרי שריפת
החמץ מבטלו
בלבו ואומר:

עירוב תבשילין

בחוץ לארץ, אם חל ערב פסח ביום רביעי, עושים עירוב תבשילין.
נטילים מצה ותבשיל ואומרים (רמב"ם, יום טוב פ"ז ה"ח; טור ושו"ע, או"ח תקכו):

ומברך: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת עִרּוּב.

וְאומר: בְּדֵן עִרּוּבָא יְהֵא שְׂרָא לְנָא לְמִיפָא וְלִבְשָׁלָא
וְלֹא טְמָנָא וְלֹא דְלָקָא שְׂרָגָא וְלִמְעַבְד כָּל צְרֻפְנָא
מִיוּמָא טְבָא לְשַׁבְתָּא לָנוּ וְלְכָל יִשְׂרָאֵל הַדְּרִים בְּעִיר
הַזֹּאת.

מנהגי קערת הסדר

בקהילות רבות מצפון אפריקה נהגו לסבב את קערת הסדר מעל ראשיהם של כל הנוכחים, ואומרים: "בְּבָהִילוֹ יֵצְאוּ מִמְצָרִים - לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם; בְּבָהִילוֹ יֵצְאוּ מִמְצָרִים, הָאֵל לְחַמָּא עֲנִיא בְּנֵי חוּרִין". ויש קהילות שבהן נוהגים לעשות זאת אחרי הקידוש.

ייתכן שמנהג זה מתקשר לאחת המשמעויות של המילה 'פסח'. בכמה מקומות בתנ"ך פסיחה איננה דילוג מעל משהו אלא היא שהייה או ריחוף מעל משהו. בלילה זה הקב"ה שהה מעל כל בתי בני ישראל במצרים, כן אנו במרוצת הדורות בליל הסדר חשים את רוח ה' המרחפת מעלינו ומעל בני משפחותינו. יש מסבירים שהמנהג משקף את עמוד הענן, שאף הוא ריחף מעל ראשי ההולכים במדבר.

בחסידות חב"ד מקפידים שתהיה קערת סדר אישית לכל אחד מבני המשפחה, לעתים אף לקטנים, במקום קערה אחת סמלית לכולם.

ייתכן שבחב"ד יש לקערת הסדר אופי תכליתי יותר, ולפיו כל אחד מן המסובים משתמש בתכולתה של הקערה. זאת לעומת המנהג לשים קערה אחת, שהוא סמלי יותר.

בחסידות חב"ד מניחים על שולחן הסדר שלוש מצות קעורות, מעין כלי קיבול, ומפסיקים בין מצה למצה במפה.

שלוש המצות הן כנגד כוהן, לוי וישראל: התחתונה היא של ישראל, מעליה של הלוי ומעליה של הכוהן. הרבי מלובביץ' הביא טעמים נוספים: שלוש המצות רומזות לשלוש סאין קמה סולת שביקש אברהם אבינו משרה להכין למלאכים שבאו לבקרו; בשלוש המצות יש זכר לשלושה הררי עולם – אברהם, יצחק ויעקב.

בקהילות לוב וגרוזיה מניחים בקערה ביצים כמניין הנפשות בבית, ולאשה בהיריון מייחדים שתי ביצים. גם **בקהילות פולין** מקפידים לאכול ביצים.

ליל הסדר חל באותו היום בשבוע שבו חלים שבעה עשר בתמוז ותשעה באב. צומות המציינים חורבן עתידים להפוך לימי שמחה על השלמת הגאולה, וכל עוד אנו יושבים בחג המצין את הגאולה הראשונה ואנו חסרי ודאות באשר לזמנה של הגאולה האחרונה, ראוי לציין זאת באכילת מאכל אבלות, ביצים. ובליל הסדר אכילת הביצים מזכירה לנו, שאומנם נגאלנו ממצרים אך טרם הגענו אל הגאולה השלמה.

שחזור של ליל הסדר כמנהג יוצאי תימן

קדש / ורחץ / כרפס / יחץ
מגיד / רחצה / מוציא מצה
מרור / כורך / שלחן עורך
צפון / ברך / הלל / נרצה

בקהילות תימן אין קערת סדר אלא מעטרים את השולחן כולו בירק סביב, ובמרכזו מניחים את שאר מאכלי הסדר.

פסח הוא חג האביב, והזיקה בין החג של לידת העם לעונה שבה הטבע מתחיל לפקוח עיניים, מהותית כל כך ביהדות עד שהפכה להיות העוגן של לוח השנה העברי בלוח השנה השמשי. בעונה זו יש תזמורת של צמיחה והמלטות, ובהקשר הלאומי שלנו – זכייה בתואר 'עם'. לצד תואר זה – תפקיד, משימה בעלת זיקה לאומות העולם ולטבע בכללותו.

בקהילות אשכנז רבות אבות המשפחה נוהגים ללבוש 'קיטל', חלוק לבן, בליל הסדר.

גם רבים מיוצאי צפון אפריקה נוהגים ללבוש גלימות לבנות ארוכות בליל הסדר.

את ה'קיטל' נוהגים בני קהילות אשכנז ללבוש בעוד שלוש הזדמנויות: חזן ביום כיפור; מוהל בברית מילה; וחתן בשעת החופה. בשלושתן קיימת זיקה לתענית – יום כיפור הוא הצום היחיד המוזכר בתורה; בערב פסח מנהג בכורות לצום מהבוקר עד לשתיי כוס הברכה בליל הסדר; וחתן בערב חופתו נוהג לצום מהבוקר עד לשתיי כוס הברכה עם רעייתו מתחת לחופה. מעמדים אלה – מהותם כריתת ברית, וראוי לגשת אל ברית מתוך זיכור אישי, פיכחות וטהרה, ואלה מסומלים בחלוק לבן ונקי. בצפון אפריקה נהגו ללבוש גלימות לבנות שהן לבוש פאר המסמל חירות.

בקהילות רבות נוהגים לחלק לילדים ממתקים ומתנות בליל הסדר.

בתקופת המשנה רבי עקיבא היה נוהג לחלק לילדים אגוזים וממתקים כדי שיישארו ערים בליל הסדר. עד היום רבים נוהגים לחלק לילדים ממתקים וצעצועים בערב פסח ובמהלך ליל הסדר, כדי שיישארו קשובים ויספגו את המורשת הלאומית שאנו מבקשים להוריש להם.

מוזגים כוס ראשון, נוטלו ביד ימינו ומקדש (בשבת מוסיפים את המילים בסוגריים):

הִנְנִי מוֹכֵן וּמוֹמֵן לְקִיּוֹם מִצֵּת כּוֹס רֵאשׁוֹן מֵאַרְבַּע בּוֹסוֹת
לְשֵׁם יַחֲוֹד קֹדֶשׁ אֲבִיךָ הוּא וּשְׂכִינְתָּהּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנִעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

בשבת אומרים:

בראשית א (בלחש: וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר

יוֹם הַשְּׁבִיעִי: וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל-צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל-מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה:
וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ, כִּי בּוֹ שָׁבֹת מִכָּל-מְלַאכְתּוֹ,
אֲשֶׁר-בְּרָא אֱלֹהִים, לַעֲשׂוֹת.)

סברי מרנן

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר
בָּנוּ מִכָּל עַם, וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לְשׁוֹן, וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וַתִּתֵּן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (שִׁבְתוֹת לְמִנוּחָה
(ו) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה, חַגִּים וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן, אֶת

יוֹם (הַשִּׁבְתָּה הַזֶּה וְאֶת יוֹם) חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה

זִמְן חֲרוּתָנוּ (בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ

זָכַר לִיציאת מצרים, כִּי בָנוּ

בְּחֲרָת וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ

מִכָּל הָעַמִּים, (וְשִׁבְתָּ)

וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשְׁךָ

(בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן)

בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׁוֹן הַנְּחַלְתָּנוּ.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מִקְדֹּשׁ (הַשִּׁבְתָּ וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזִּמְנִים.

ליל הסדר במיניאפוליס, ארה"ב 1915

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ.

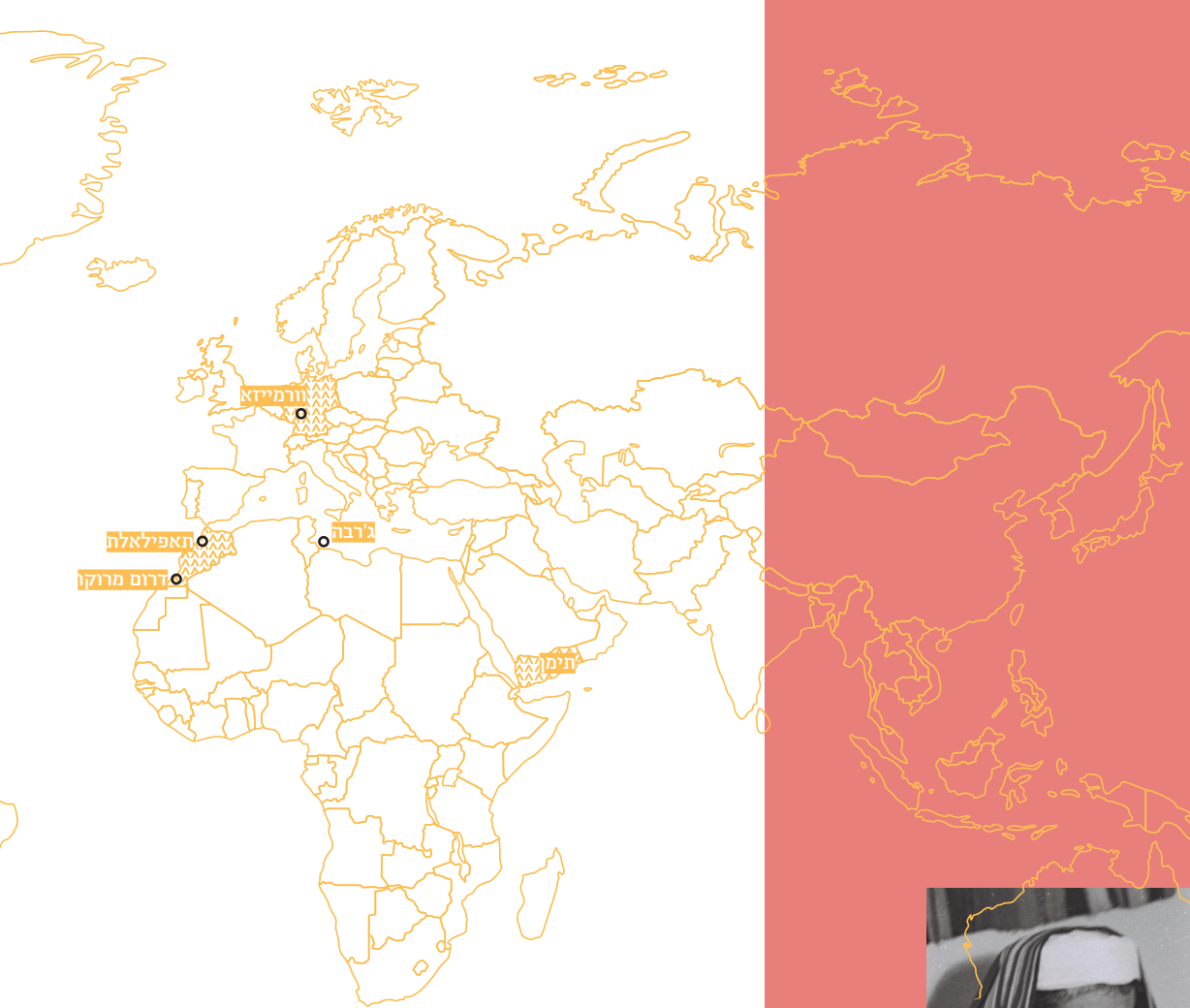
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֵל
בֵּין אֹר לְחֹשֶׁךְ, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים
בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֵׂה
בֵּין קֹדֶשׁ שַׁבָּת לְקֹדֶשׁת יוֹם טוֹב הַבְּדִלָּת
וְאֵת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֵׂה קֹדֶשׁת
הַבְּדִלָּת וְקֹדֶשׁת אֶת עַמְךָ יִשְׂרָאֵל בְּקֹדֶשׁתְךָ.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
שֶׁחֵינּוּ וְקִיַּמְנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזְמַן הַזֶּה.

שותים בהסבת שמאל.

משפחה מעולי הבאן, תימן, מדגימה את ליל הסדר, תל אביב 1946

בני קהילת וורמיזא נהגו להכין גביע יין נוסף לאורחים.

כיוון שבעל הבית עומד להכריז "כל דכפין ייתי וייכול" ראוי להכין גביע יין נוסף לאורחים. מתוך אותה נכונות פנה להכניס אורחים בליה של אחדות, יש שנוהגים לצאת לרחוב לחפש אנשים שאין להם היכן לערוך את הסדר.

בקהילות תימן, ג'רבה, דרום מרוקו ותאפילאלת נוהגים לשלב פיוט ארוך ("תרומה הבדילנו") בברכת הקידוש. פיוט זה מופיע כבר בסידור רב סעדיה גאון.

ורחץ

מביאים לבעל הבית מים, נוטל ידיו ואינו מברך.

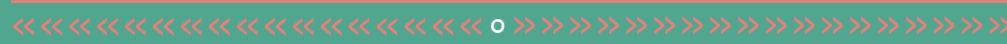
כרפס

נוטל מן הכרפס פחות מכוית, טובלו במי מלח או בחומץ ומברך
(מכוון לפטור בברכה זו גם את המרור):

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
בוֹרֵא פְרֵי הָאָדָמָה.

אוכלים בלי הסבה ונותן למסובים.

יחץ

מחלק את המצה האמצעית לשני חלקים.
מצפין את החלק הגדול לאפיקומן,
ומחזיר את החלק הקטן לבין שתי המצות השלמות.

